

Stručni rad

UČENIČKO ZADRUGARSTVO

Jasminka Prstec

Gospodarska škola Varaždin

Sažetak

U hrvatskim školama učeničko zadrugarstvo postoji još od 19. stoljeća te u hrvatskim školama imaju dugu tradiciju, a danas djeluje 766 učeničkih zadruga (uglavnom u osnovnim i srednjim školama) organiziranih u sklopu Hrvatskog saveza učeničkih zadruga. Kroz rad u učeničkim zadrugama učenici uz poduzetnički duh razvijaju svoju kreativnost i marljivost, kao i inovativnost te timski rad. U Gospodarskoj školi Varaždin 2014. godine je osnovana učenička zadruga Sunce sa 5 sekcija. Radovi učeničkih zadruga izlažu se iz godine u godinu na županijskim i državnim smotrama. U sklopu zadruga učenici mogu izabrati temu te uz nastavnika mentora razvijati istraživački rad kojeg, ukoliko ga državno povjerenstvo prihvati, učenici prezentiraju na državnoj smotri učeničkih zadruga. Također, u sklopu državne smotre učeničkih zadruga državno povjerenstvo bira i najproizvod, kako najinovativnije i najkreativnije rješenje smotre.

Ključne riječi: učenička zadruga Sunce, smotra, najproizvod, istraživački rad

1. Uvod

Učenička zadruga je mjesto na kojem se čuvaju bogatstvo i tradicija, a isto tako i zajednica u kojoj se usvajaju nove ideje, razvija stvaralaštvo, zajedništvo i suradničko učenje. Učenici su u učeničkim zadrugama svjedoci pozitivnog i prijateljskog razrednog ozračja koje potiču njihove sposobnosti učenja i istraživanja. U povijesti su učeničke zadruge Republike Hrvatske bile organizirane kao učeničke organizacije za nabavu školskog pribora, udžbenika i slično. Kasnije se učeničko zadrugarstvo počinje baviti proizvodnjom pojedinih kultura. Tijekom vremena učeničke zadruge su oživile tradicionalnu proizvodnju i obrte poput pčelarstva, proizvodnje proizvoda od voća itd. U današnje vrijeme učeničke zadruge većinom se bave proizvodnjom predmeta uporabne vrijednosti temeljene na kulturnoj baštini npr. čipka.

2. Učenička zadruga kao poslovni pothvat

Učenička zadruga je jedan od modela poduzetništva namijenjen učenju. Cilj djelovanja učeničke zadruge usmjeren je na prenošenje praktičnog znanja i prodajnih vještina po uzoru na stvarna poduzeća. Isto tako cilj učeničkih zadruga je i pokrenuti jedan dio proizvodnje u svojim školama te finalnim proizvodima zadovoljiti potrebe na tržištu. Rad u učeničkim zadrugama potiče poduzetničko razmišljanje i djelovanje. Učenicima se približava poduzetnički način života. Proces učenja u zadruzi prvenstveno potiče suradnju između poslovnih partnera (drugih učeničkih zadruga, dobavljača, kupaca...) koja jako motivirajuće djeluje na učenike. Učenicima je dobit u zadruzi sporedna stvar, a najznačajnije iskustvo je stjecanje osjećaja odgovornosti.

Učeničke zadruge djeluju u osnovnim i srednjim školama te posebnim odgojno-obrazovnim ustanovama kao jedine proizvodne izvannastavne aktivnosti. U njima se odvija konkretan proizvodni rad, stvaraju se proizvodi koji imaju uporabnu i tržišnu vrijednost. Kod učenika se radom u učeničkoj zadruzi razvijaju se i njeguju radne navike i sposobnosti, poduzetničke vještine, odgovornost, inovativnost, kreativnost, samostalnost, ali i potreba za suradnjom, kao bitne sastavnice stvaralačkog odnosa prema radu, zatim se potiče samostalno-istraživačko učenje i razvija ljubav prema vrijednostima koje je čovjek stvorio svojim radom. Učenike potiče na održivost i razvoj vještina rada rukama. Može se zaključiti da u suvremenom dobu zadrugarstvo predstavlja most između tradicije i inovacije.

2.1. Učenička zadruga Sunce

U Gospodarskoj školi Varaždin 2014. godine je počela djelovati učenička zadruga Sunce kao izvannastavna aktivnost u 5 sekcija sa svojim podsekcijama. Sekcije su: Kreativna stvaralonica sa svojim podsekcijama Keramičarska sekcija i Izrada uporabnih i ukrasnih predmeta s posebnim tehnikama te Izrada nakita. Prehrambeno – tehnološka sekcija koja uključuje više podsekcija, od kojih su povremeno aktivne samo podsekcije Kuharstvo i slastičarstvo, Povremena organizacija domjenaka i Proizvodnja i prodaja kolačića i sitnih slastica, zatim Miris prirode, Izrada ukrasnih i uporabnih predmeta i Digitalni marketing. Kroz sve spomenute sekcije u zadruzi se mogu naći proizvodi poput mirisnih svijeća, proizvoda od gaveza, magnetića, sapuna, pisanica, božićnih čestitki i raznih ukrasnih predmeta.

Cilj zadruga je održati dosadašnji nivo aktivnosti postojećih sekcija te kontinuirano raditi na osvježavanju mladih ljudi o radu rukama, poduzetništvu i kreativnom izražavanju. Zadrugari rado prenose svoja znanja i vještine. Kroz aktivnosti zadruga učenici često predstavljaju školu na različitim javnim priredbama u gradu i šire, a posebno na tematskim priredbama na popularnom varaždinskom placu i varaždinskim trgovima. Zadruga nastoji biti samoodrživa kroz prodaju proizvoda na ranije spomenutim mjestima. Zadruga redovito sudjeluje na županijskim smotrama, a prema plasmanu i na državnoj smotri.

3. Smotra učeničkih zadruga

Svake se godine krajem rujna održava državna smotra učeničkih zadruga dok se u periodu između travnja i lipnja održavaju županijske smotre učeničkih zadruga na kojima se učeničke zadruga na temelju svojih radova plasiraju na državnu smotru. Nakon plasmana na državnu razinu, učeničke zadruga imaju zadatak prikazati praktični rad u pisanom obliku te snimiti video uradak koji prikazuje sam proces izrade proizvoda s kojim se učenička zadruga predstavlja na smotri. Na državnoj smotri sve zadruga pred članovima povjerenstva uživo demonstriraju proces izrade proizvoda. Tijekom održavanja državne smotre organiziraju se i pokazne radionice na kojima pojedine učeničke zadruga predstavljaju neke od tehnika izrade svojih proizvoda. Također se bira i najproizvod, ukoliko učenička zadruga prijavi svoj proizvod u toj kategoriji.

Ove se godine u organizaciji Hrvatskog saveza učeničkih zadruga od 25. rujna do 27. rujna 2024. godine u Poreču održala 36. smotra učeničkih zadruga Republike Hrvatske. Na Smotri se predstavila 71 učenička zadruga iz cijele Hrvatske: 61 učenička zadruga svoj rad i proizvode predstavila je na izložbenim prostorima, dok se deset učeničkih zadruga natjecalo u kategoriji istraživačkih radova.

Učenička zadruga Sunce iz Gospodarske škole Varaždin je također ove godine sudjelovala na državnoj smotri s izloženim proizvodom Mirisna svijeća – Gradska vijećnica koji je ujedno proglašen i najproizvodom.

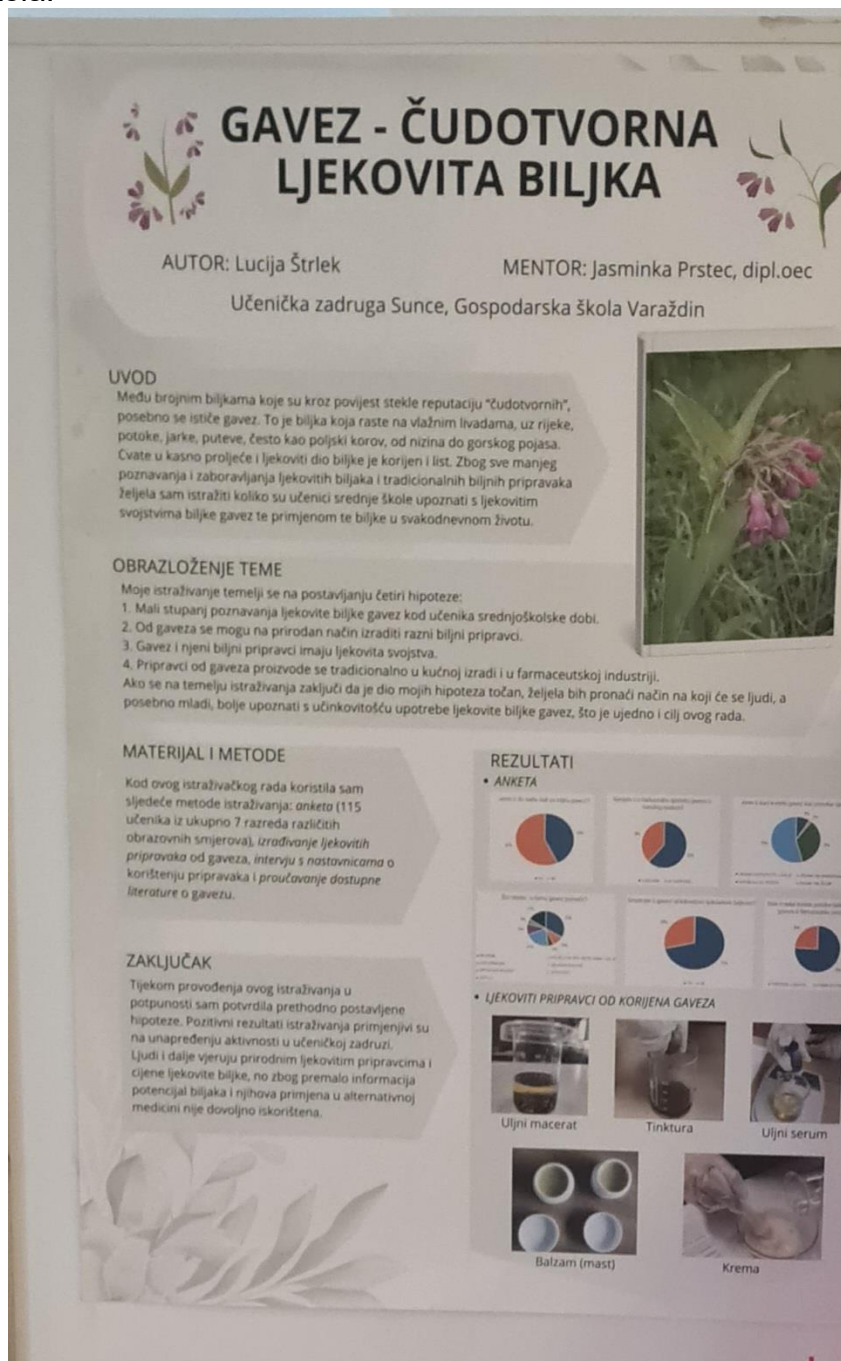

Slika 1. Izložbeni štand učeničke zadruge Sunce

2.3. Istraživački rad

Istraživački rad je značajna aktivnost u programu učeničkih zadruga. Rezultati dobiveni istraživanjem daju važan doprinos razvoju učeničkog zadrugarstva, a kurikularno planiranje istraživačkog rada obogaćuje školski kurikulum kroz učeničku zadrugu kao izvannastavnu aktivnost. Planiranjem i provedbom istraživačkog rada u učeničkom zadrugarstvu, učenici na konkretnim primjerima iz asortimana učeničkog zadrugarstva uče kako odabrati temu istraživanja, odrediti metode i tehnike istraživanja, uče kako organizirati pojedine aktivnosti istraživanja i na kraju, kako dobivene rezultate istraživanja koristiti za unapređenje rada učeničke zadruge i cjelokupnog učeničkog zadrugarstva. Nakon prihvaćenog rada i plasmana na državnu smotru učeničkih zadruga, učenici osim izrade prezentacije

i uvježbavanja vještine prezentiranja izrađuju i plakat na temu istraživačkog rada. Tijekom izrade istraživačkog rada učenici razvijaju i stječu osam temeljnih kompetencija koje su važne za cjeloživotno učenje. Odredila ih je Europska unija, a naš obrazovni sustav ih je prihvatio. Ove godine je učenica Gospodarske škole Varaždin sudjelovala na 36. smotri učeničkih zadruga s istraživačkim radom na temu Gavez – čudotvorna ljekovita biljka i osvojila 1. mjesto u kategoriji srednjih škola.

Slika 2. Plakat Gavez – čudotvorna ljekovita biljka

4. Zaključak

Učeničko zadrugarstvo je jedan od modela poučavanja poduzetništva koji može ispuniti odgojno obrazovne ciljeve postavljene pred sve nas. Poučavanje

poduzetništva znači razvijati kod učenika uz kreativnost, inovativnost i timski rad, pozitivan odnos prema samostalnosti i budućem životu. Smotra učeničkih zadruga promiče zadrugarska načela – zajedništvo, druženje i suradnju, ali i temeljna načela poduzetništva kod učenika kao temeljni motivator budućnosti mladih kao i cijelog društva u cjelini.

5. Popis literature

- [1.]Berdik, M., Grđan, J., Zbanatski, B., Tratnik, M., Horvat, B., Bajtal, D. (2018.) Priručnik za provedbu istraživačkog rada u učeničkoj zadruzi. Zagreb: Hrvatska udruga učeničkog zadugarstva
- [2.]Hrvatski savez učeničkih zadruga. Preuzeto s <https://hsuz.hr/> (25.10.2024.)
- [3.]Gospodarska škola Varaždin. Preuzeto s <https://ss-gospodarska-vz.skole.hr/ucenicka-zadruga-sunce/> (26.10.2024.)